

DE ROOIE ROEPTOETER

JAARGANG 2, N° 5, NOVEMBER 1987

De Rooie Roeptoeter is een afhankelijke, onregelmatig verschijnende actiekraant voor Oisterwijk. De RRT beoogt een bindend element te zijn voor mensen in strijd voor een leefbaar bestaan en is een spreekbuis voor allen die door het kapitalisme en andere vormen van onderdrukking en uitbuiting monddood worden gemaakt. De RRT belicht vanuit een linkse optiek politieke en culturele ontwikkelingen in Oisterwijk en geeft bekendheid aan publicaties en manifestaties van CPN-PPR-PSP en sociale bewegingen die opkomen voor een veilige en rechtvaardige maatschappij. Een steunabonnement kost f 5,- per jaargang (buiten Oisterwijk f 10,-) te voldoen op gironummer 5264985 tnv werkgroep CPN-PPR-PSP te Oisterwijk. Je krijgt dan 6 keer dit schitterende blad bezorgd (als alles meezit tenminste).

Redactiecollectief De Rooie Roeptoeter
Postbus 340 5060 AH Oisterwijk

COLOFON

HARRY'S DROOM

Onderstaand artikel is een bewerking van een paragraaf uit het binnenkort te verschijnen boek, "De Huifkar, een geschiedenis van de fabriek en haar personeel", van de Werkgroep Integrale Geschiedschrijving Oisterwijk (WIGO).

WINKELHEKSEN EN BESCHUITETERS

Al in de negentiende eeuw bleek Oisterwijk aanleg te tonen voor nijverheid. De bevolkingsgroei was zo onstuimig dat de agrarische sector niet in staat bleek te zijn die toename op te nemen. Dagloners en boerenzonen zonder land zochten neveninkomsten en vonden die in de leder-, looi-, en sigarennijverheid. De laatste bedrijfstak kende aanvankelijk geen huisindustrie in Oisterwijk, dit in tegenstelling tot de lederbewerking. De overgang van huisnaar fabrieksindustrie verliep uiterst problematisch. Paternalistische verhoudingen tussen patroons en arbeiders waren debet aan diverse excessen. Eén van de meest tragische episodes uit de jongste Oisterwijkse geschiedenis is zonder meer die van de gedwongen winkelnering.

WINKELDWANG

In 1880 telde Oisterwijk 28 schoenmakers verdeeld over zo'n vier werkplaatsen. In 1895 waren er al 270 schoenmakers en 60 schoenmakerijen. Een enorme groei had binnen dertig jaar plaatsgevonden. Maar niet alleen in Oisterwijk werden schoenen gemaakt. De schoenen waren slecht van kwaliteit terwijl buitenlandse schoenen beter én goedkoper waren. Een crisis kon niet uitblijven. De lonen daalden steeds verder en de winsten van de patroons werden geheel vernietigd. Toch trachtten de patroons hun bedrijfjes overeind te houden. Zij kozen niet voor modernisering, bijvoorbeeld mechanisatie, maar gingen op dezelfde voet verder. Winsten kwamen niet meer uit de geproduceerde schoenen, maar uit een andere bron: de gedwongen winkelnering, ook wel winkeldwang genoemd. Gedwongen winkelnering was de ongeschreven verplichting door een werkgever aan zijn arbeiders om voor een deel van hun loon inkopen te doen in een door de werkgever zelf (of door familieleden) geëxploiteerde winkel (1). Meestal betrof het kleding- of kruidenierswinkels. De arbeiders verkeerden in een zorgelijke situatie: men kon van de patroon niet eisen dat deze hen in geld uitbetaalde. Via de winkels werden werknemers gedwongen al hun inkopen voortaan te doen bij de patroons voor wie ze werkten. Deze winkels schoten tussen 1870 en 1890 als paddestoelen uit de grond. De patroons compenseerden hun verliezen door de prijzen van de produkten sterk te verhogen. Natuurlijk probeerden de werkgevers dit systeem te verdedigen. Men vond dat arbeiders te veel geld omzetten in drank. Winkeldwang kon de drankzucht temperen, zo meende men.

In Noord Brabant traden twee soorten van dwang op: zijdelingse dwang (lonen uitbetalen via een winkel) en rechtstreekse dwang (contractuele verplichting om in bepaalde winkels te kopen). Beide vormen kenden ontslag als straf. Vooral zijdelingse dwang kwam in Oisterwijk veelvuldig voor. Daarnaast drongen de patroons tijdens de betaaldag aan op het doen van grote uitgaven. Onder deze druk werd vaak onnodig uitgegeven.

MEESTER-KNECHT VERHOUDINGEN

Winkeldwang trad juist daarop waar een overgang plaatsvond van huisindustrie naar gemechaniseerde fabrieksindustrie. In steden kwam gedwongen winkelnering nauwelijks voor, in afgelegen streken des te meer. De arbeidsverhoudingen in steden waren al lang niet meer zo achterlijk. Vooral de invloed van arbeidersorganisaties was daarin merkbaar. Maar op het platteland heersten nog zeer paternalistische verhoudingen: de oude meester-knecht relatie bleef daar lang bestaan. Ook in Oisterwijk.

Patroons zagen in winkeldwang de laatste strohalm zich staande te houden tegen de moordende concurrentie in hun bedrijfstak. In de Meijerij hadden de patroons hun winkels verbonden aan de werkplaats. Meestal organiseerde de winkel ook de broodverkoop. Een voorbeeld was burgemeester Hendrik van Beckhoven. Naast burgemeester was 'Drikske' ook een leerlooier. Verbonden aan de werkplaats had hij een winkel waarin kruidenierswaren en kleding verkocht werden (2). De winkels waren klein en zeer onhygiënisch. Eigenlijk leken ze ook niet op winkels: het waren meer stallen.

Rond 1900 had Oisterwijk 23 patroons in de schoennijverheid. Van hen dreven er 14 een winkel. De arbeiders probeerden via organisatie tot grotere onafhankelijkheid te komen. Maar de patroons sloten zich aaneen. In 1910 richtten tien van hen een coöperatieve inkoopvereniging op om de winkels overeind te houden en de organisatiepogingen der arbeiders te dwarsbomen.

Wekelijks bezochten zo'n 250 arbeiders uit de schoenindustrie de winkel van hun patroon. Vanwege de absurde prijzen betaalde iedere arbeider gemiddeld f20,00 per jaar meer dan men in vrije winkels betaalde. Per jaar verdienden de patroons meer dan f5.000,- aan de loonuitbetaling via winkels, vergeleken met de prijzen in normale winkels. Het weekloon van de arbeider schommelde tussen de twee en acht gulden. Bijna 65% van de Oisterwijkse arbeiders kampte met deze barbaarse onderdrukking. In de volksmond werden de slachtoffers van winkeldwang wel 'beschuiteters' genoemd. Toch kostte de dwang niets op. Structureel ging de schoennijverheid steeds verder achteruit. De dwang paste geheel in het patroon van arbeidersuitbuiting rond de eeuwwisseling op het platteland: de lonen waren laag, de werkdagen lang, de woontoestanden slecht, de huren hoog (gemiddeld f1,35 per week) en er waren geen arbeidsregelingen. Ondanks deze miserabele situatie was winkeldwang toch de kurk waarop de schoennijverheid dreef. Opheffing daarvan zou in veel gevallen onmiddellijke sluiting van de betrokken bedrijven hebben betekend.

Regelmatig deden vakbondsactivisten het dorp aan. Allen hekelden zij de gedwongen winkelnering in hun betogen als vorm van slavernij. Zo sprak op een mooie zondagmiddag, begin juni 1902, de anti-politieke A. van den Berg in Oisterwijk. Hij was uitgenodigd door zijn politieke evenknie Frits van Dartel om voor sigarenmakers en schoenmakers te komen spreken. Tijdens die openlucht-meeting waren er nogal wat schuldige patroons aanwezig die nieuwsgierig op de spreker waren afgekomen. Zij durfden echter niet met Van den Berg in debat te gaan over de winkeldwang. Tijdens de discussie verlieten alle patroons schoorvoetend het terrein (3).

Maar ook patroonsorganisaties hekelden dit fenomeen. Schuldige patroons werden door hen 'winkelheksen' genoemd. Zij achtten dwang onvoldoende basis voor een gezond bedrijfsleven. In het parlement was het de socialist Domela Nieuwenhuis die voor het eerst iets aan de winkeldwang deed. Na 1914 nam de winkeldwang sneller af. Er kwamen wettelijke maatregelen, er waren economische verbeteringen en de invloed van de vakbeweging was groot.

In Oisterwijk kwam vakorganisatie onder lederbewerkers moeilijk van de grond. Dit in tegenstelling tot de sigarenmakers. Maar deze laatste groep was dan ook vrijgebleven van gedwongen winkelnering. In het tegenhouden van organisatie van lederbewerkers speelde de geestelijkheid een actieve rol. Pastoors verboden arbeiders naar vergaderingen te gaan. Maar toch kon in 1907 aarzelend een lederbewerdersvakvereniging van de grond komen met 24 beginnende leden (4). Allereerst deden de grootste ondernemers hun winkels van de hand. Meestal kozen zij voor mechanisatie als alternatief. In 1917 bleek de winkeldwang uit Oisterwijk te zijn verdwenen.

Gedwongen winkelnering was een plattelandskarakter van de overgang van huisnijverheid naar fabrieksindustrie. Die overgang verliep crisismatig. Zoals gezegd kwam dwang in de sigarennijverheid niet voor in Oisterwijk (overigens wel in de meeste andere sigarenproducerende dorpen). We moeten de oorzaak zoeken in de genoemde overgang - de eerste kennismaking met de sigarennijverheid in Oisterwijk was een sigarenfabriek! Oisterwijk had geen vroege thuissigarenmakers. De sigarenfabriek van Hamers & Co. stimuleerde later wel de huisnijverheid.

Maar sociaal-economisch gezien betekende de opheffing van de gedwongen winkelnering het begin van het 'moderne' Oisterwijk. De arbeidsomstandigheden werden beter, arbeiders emancipeerden zich en patroons werden gedwongen hun paternalistische instelling vaarwel te zeggen.

Siebe Thissen
Jacqueline de Vries
Ad van den Oord

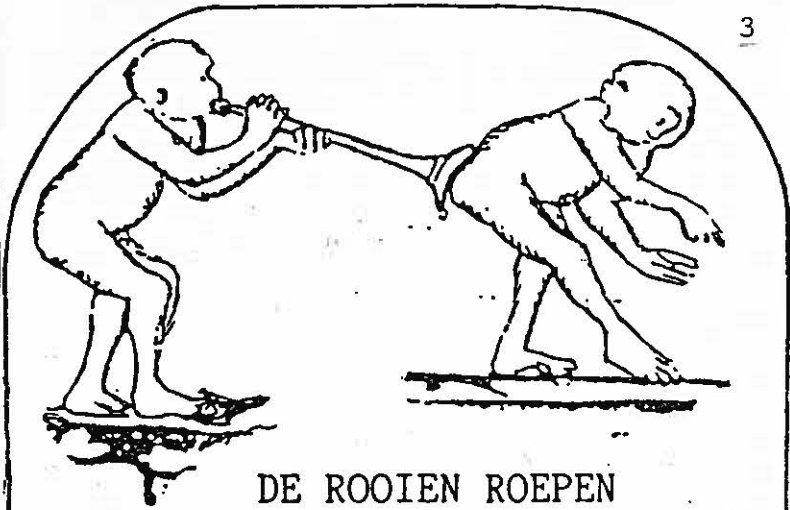
noten:

(1) Een uitstekend artikel over winkeldwang in Noord-Brabant komt van A. Luytenburg, "Gedwongen winkelnering in Noord-Brabant, 1870-1920", in ECONOMISCH- EN SOCIAAL-HISTORISCH JAARBOEK DEEL 37, Den Haag 1974.

(2) Uit een interview met Willem Verhoeven in HET NIEUWSBLAD VAN HET ZUIDEN, 23.9.1978, door Ad van den Dries van der Velden, onder de titel "Het Brabant van toen...Oisterwijk".

(3) DE SIGARENMAKER, bondsblad van de Nederlandsche Sigarenmakers en Tabaksbewerdersbond, 7.06.1902.

(4) Over de organisatie van Oisterwijkse lederbewerders zie o.a. Jos van Meeuwen, ZO ROOD ALS DE ROODSTE SOCIALISTEN, Amsterdam 1981, pp.67-68.

DE ROOIEN ROEPEN

HARRY'S NACHTMERRIE

Met een schok veerde Harry overeind in zijn bed. Zijn pyjama was kletsnat van het zweet en over zijn gezicht parelden waterdruppeltjes. Zijn vrouw was door zijn bewegingen inmiddels wakker geschrokken en vroeg verbaasd wat hem scheelde. Harry vertelde, nog met bevende stem: "Je weet, vrouwtje, dat ik de Rooie Roepoeter altijd stiekum hier in bed lees en dat buiten ons en de pastoor daar niemand kennis van heeft. Maar het laatste nummer van dat blad bracht me buiten zinnen. Jij hebt me toen geadviseerd om terug te slaan. In het Nieuwsblad heb ik iedereen voorgelogen dat de RRT mij niet interesseert en dat ik het blad nooit lees. Op jouw advies heb ik de zielepoot uitgehangen en de mensen bespeeld met mijn hartkwaal. Ook op jouw advies heb ik niet gezegd dat ik een standbeeld verdien maar dat mijn werk belangrijker is dan mijn persoon. Het kostte me moeite maar het lukte. Maar lief vrouwtje, iedereen is tegen mij. Op straat roepen ze me na: "de ene burgemeester naait je vrouw, de andere je portemonnaie". Ik ben toen advies in gaan winnen bij onze pastoor. Deze vertrouwde ik volkomen, hij heeft mijn ambtsjubileum gered, door mij en vooral jou 10 minuten lang de hand te schudden. Anders was de hele receptie snel afgelopen geweest. In de biechtstoel zittende vertelde ik hem dat ik ook dit keer de verleiding niet heb kunnen weerstaan en opnieuw het laatste nummer van de RRT heb gelezen. In het latijns brouwde de pastoor iets wat op vergiffenis neerkwam. Toen zei hij echter dat de sloop van de kerk hem iets te ver ging. Daardoor sloegen bij mij al de knoppen door. Ook onze pastoor bleek de RRT te lezen wel in de biechtstoel. Radeloos ben ik toen de kerk uitgerend en verloor mijn vertrouwen in iedereen, behalve uiteraard in jou. Geef me alsjeblieft nog een keer advies schatje, ik kan het zonder jou niet aan." Zijn vrouw sleepte Harry wat omhoog via zijn kussen en vertelde hem dat het slechts een nachtmerrie was geweest die voortkwam uit de golf van negatieve publiciteit. Zij vertelde hem haar nieuwe plan: "Je moet de gezamenlijke pers, behalve natuurlijk dat godvergeten RRT-blaadje, eens uitnodigen voor een gesprek. Doe het maar hier in huis, dan ontvang ik de heren wel in de keuken terwijl jij zorgt voor wat entertainment met je accordeon. En dan zullen we eens zien hoe positief er plotseling over je geschreven gaat worden." Met een bewonderende blik keek Harry zijn vrouw aan en 5 minuten later lag hij zoetjes te slapen met zijn knuffeldiertje stevig in zijn handen. Zijn vrouw keek goedkeurend toe, draaide zich om en bedacht alvast de tirade die ze aan de pers cadeau zou geven.

DIT ARTIKEL VORMT EEN BIJDRAGE AAN DE ACTIE 'HARRY IS ZIELIG, KWETS HEM NIET VERDER.'

KINDEROPVANG IN OISTERWIJK

Uit een onderzoek naar de omvang en aard van de behoefte aan kinderopvang in relatie tot de deelneming van vrouwen aan het arbeidsproces, dat onlangs in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is uitgevoerd, komt o.a. het volgende naar voren.

Binnen 160.000 huishoudens waarin tenminste één kind onder de 4 jaar is, bestaat directe behoefte aan kinderopvang voor zo'n 200.000 kinderen ten behoeve van het werken van vrouwen.

Voor een deel van deze huishoudens is het tekort aan goede kinderopvang dermate groot dat de betrokken vrouwen niet meer of minder werken dan ze eigenlijk zouden willen: het gaat hier om zo'n 60.000 vrouwen.

Hoewel ongeveer 50% van de vrouwen met jonge kinderen de verzorging van de kinderen wenst te combineren met het verrichten van betaalde arbeid, blijkt slechts een kwart van hen daadwerkelijk betaalde arbeid te verrichten. De arbeidssituatie van vrouwen met jonge kinderen kenmerkt zich door het werken in deeltijd (gemiddeld 17 uur) en onregelmatige werktijden. Het al dan niet aanwezig zijn van kinderopvang blijkt bepalend te zijn bij de afweging of men al dan niet gaat werken. Vrouwen ervaren de keuze tussen de zorg voor jonge kinderen en niet werken of wel werken en mogelijk combineren van het werk met de zorg voor de kinderen als een dilemma.

Naast opvang in het zogenaamde informele circuit (vrienden, familie), betaalde oppas blijkt bij veel reeds werkende vrouwen de voorkeur uit te gaan naar kinderdagverblijven.

De behoefte aan dergelijke voorzieningen is op dit moment landelijk gezien tweemaal zo groot dan het aanbod.

Hoe is de situatie nu in Oisterwijk?

In Oisterwijk zijn 3 peuterspeelzalen, die beheerd worden door de Stichting Peuterspeelzalen.

De opvang is beperkt tot enige dagdelen per week, gedurende een paar uren. In verband met de zogenaamde 4-jarigen-maatregel is het probleem van de kinderopvang extra accuut geworden. De peuterspeelzalen zijn niet in staat in die extra behoefte te voorzien.

Vrouwen, die naast de zorg voor de kinderen graag willen blijven werken krijgen, wat deze bestaande voorzieningen betreft, daartoe te weinig gelegenheid. Daarom is er in Oisterwijk een initiatiefgroep in het leven geroepen die gaat bezien hoe groot de behoefte aan kinderopvang in Oisterwijk is en welke knelpunten er worden ervaren in de opvang van kinderen.

Blijkt dat er voldoende behoefte voor een kinderdagverblijfopvang aanwezig is, dan zullen er stappen ondernomen worden om de gemeente achter de plannen voor het opzetten van een kinderdagverblijf te krijgen.

De initiatief groep bestaat momenteel uit 26 personen, die in 4 werkgroepen zitting hebben, te weten:

1. behoeftepeiling
2. financiën
3. juridische vormgeving
4. organisatie

Nadere informatie over het initiatief is te verkrijgen bij Els Aarts (04242 - 83407)
Manu Zantkuyl (SSO 04242 - 82553/84080)

de kinderopvang

"WIJ KENDEN DE INTERNATIONALE EERDER DAN HET GEBED"

DE GEBROEDERS VAN DE MIERDE IN KATHOLIEK OISTERWIJK

Onlangs wees Ben Verhulst al op de intolerantie jegens niet-katholieke Oisterwijkers in het verleden. Met name socialistische kinderen zouden in Oisterwijk door een hel zijn gegaan. Ook de Werkgroep Integrale Geschiedenis Oisterwijk (WIGO) constateerde dit betreurenswaardige feit in haar interviews met oudere Oisterwijkers. Voor de RRT leek een en ander aanleiding om eens te spreken met twee ras-socialisten, de gebroeders Jo (68) en Adriaan (60) Van de Mierde.

EEN 'ROOI' NEST

De Van de Mierdes behoren in Oisterwijk tot de typische 'rooie' families. Al vroeg in de eeuw kenmerkte de familie zich door een streng rechtvaardigheidsgevoel. De Van de Mierdes behoorden tot de eerste Oisterwijkers die een actieve rol speelden in de socialistische arbeidersbeweging. De opa van Jo en Adriaan, Janus van de Mierde, was zeker nog geen socialist. Maar de broers menen dat de kiemen toch duidelijk bij Janus lagen. Janus had gevoel voor rechtvaardigheid en haatte onrecht als geen ander. Hij werkte op de schoenfabriek van Janus Roosen als meesterknecht. Daardoor beheerde hij ook de 'boetepot', een potje waarin laatkomers stuivers dienden te storten. Opa had glas in het potje gestopt om te doen alsof het potje vol was. Hierdoor spaarde hij te laat komende collega's. Daarbij rookte en dronk opa nooit. Alhoewel hij niet makkelijk was bleek hij toch goudeerlijk.

Janus van de Mierde en
Janske van de Mierde - van Baast

De zoon van Janus, Jan van de Mierde, was weer de vader van Jo en Adriaan. Jan van de Mierde ont-popte zich als actieve socialist en hij stond aan de basis van de oprichting van de SDAP in Oisterwijk in 1917. Ook zijn broers Antoon en Willem waren socialist, maar zij waren minder goed van tongriem gesneden. Jan was een uitstekende debater. Vooral op straat sprak hij graag mensen aan om eens flink te discussieren over politiek. Jan had ook nog een zus, Jana. Zij trouwde met Janus Boons, één van de bekendste Oisterwijkse socialisten en eerste gemeenteraadslid voor de Oisterwijkse SDAP in 1918. Jana werd de 'kloek' genoemd. Zij was fanatiek en een echte intellectueel. Ze las Marx en leerde Janus alles wat hij nodig had voor de socialistische praktijk.

Uit dat rooie nest waren Jo en Adriaan nazaten. Alleen het feit dat hun familie socialistisch was gaf de Oisterwijkse bevolking het recht deze kinderen te treiteren.

DE BOKKENSCHOOL

Net als andere kinderen gingen Jo en Adriaan gewoon naar de katholieke school, de Johannesschool aan de Kerkstraat. Daar alle onderwijzers fraters waren werd de school ook wel 'fraterschool' genoemd. De fraters wisten drommels goed dat ze met kinderen van socialistische huize te maken hadden. Het g'doe begon pas goed in de tweede klas, zo herinnert Jo zich. Op de eerste schooldag stelde iedereen zich netjes aan de frater voor. "Toen hij mijn naam hoorde kon ik meteen in de hoek tegen de muur gaan staan. Als ik om keek kreeg ik meteen een klap." Aan het begin van elke dag vroeg de frater wie er naar de kerk was geweest. "Ik stak dan natuurlijk nooit mijn hand op, want ik ging nooit. Maar veel kinderen maakten er een sport van om zo vaak mogelijk naar de kerk te gaan. Ik merkte het wel aan mijn punten. Verder dan een zes of een zeven kwam ik nooit, terwijl ik goed was in taal en rekenen", aldus Jo. De Van de Mierdes waren op school steeds de klos en bijna elke dag dienden ze na te blijven. Jo heeft zelfs in de derde klas ooit een hele week in de hoek gestaan. Vooral frater Walfried sloeg als een bezetene. Volgens Jo is hij later "negertjes gaan bekeren op Curacao". Adriaan meent dat de fraters er op uit waren hen zo weinig mogelijk te laten leren. Natuurlijk vond Jan van de Mierde, hun vader, het een belachelijke zaak dat zijn kinderen niets leerden. Hij nam ze van school en stuurde hen naar de openbare school; in de volksmond de 'Bokkenschool' genoemd. De fraters verzonnen die naam, natuurlijk doelden ze met 'bok' op duivels en demonen, kortom op alle niet-katholieken, of het nu protestanten, joden of socialisten waren.

De voordelen van de Bokkenschool waren veel groter. Volgens Adriaan was het de "hemel vergeleken met de hel". Er waren geen godsdienstlessen en er was geen catechismus waardoor de lessen ook korter waren. Adriaan: "Hier kwam de pastoor tenminste niet zeveren!". Op de school zaten ook kinderen uit Udenhout. Ze moesten iedere dag over Kerkhoven naar Udenhout lopen, ze waren meestal protestant. Ook op Baltsvoort woonden protestanten die iedere dag naar school liepen. De kinderen uit Udenhout hadden het zwaar te verduren, want ze passeerden elke keer de Kerkhovense boeren. Volgens Jo en Adriaan waren dat de ergsten. Ze waren fanatiek in hun geloof en "fijn als kippestront". De boerenkinderen verstopten zich om de protestanten een fikse aframing te kunnen geven. Vaak stonden er zo'n 10 tot 12 boeren klaar om slechts 4 of 5 protestanten op te wachten. Het ging dus om kinderen! De ergste boer daar was Jan Wolfs, de huidige wethouder. Hij voerde de boeren aan in de 'oorlog' tegen de protestanten. Jo en Adriaan behoorden tot de jongens die de Udenhouters dagelijks begeleidden tot aan de Bosscheweg. Ze hadden bescherming nodig. Je kon toen een aardige partij knokken. Volgens Jo had Jan Wolfs toch wel lichtelijk schrik van hem. Jo meent dat de fraters zeer goed wisten wat er dagelijks aan de hand was, maar ze deden er niets aan. Ze hitsten de Kerkhovense boeren zelfs op. Om problemen te voorkomen waren de begin- en eindtijden van de openbare- en katholieke school verschillend.

Een fijne leraar op de bokkenschool was dhr. Ennes. Hij had in Indië gewoond en was sociaal-democraat. Andere klasgenoten die Jo en Adriaan zich nog herinneren uit die tijd zijn Ankie Gerritsen, Cor van Zelst (Cor I) en Cor Wagemakers (Cor II), Pietje en Gerrit van den Berg, Annie de Laat en Tinus Snoeren. Bij De Laat en bij Snoeren thuis waren ze ook socialist. Opvallend is dat de klassen gemengd waren, uniek voor Oisterwijk. De sfeer was gezellig: je

hoefde bijvoorbeeld niet een halve ochtend met je hand omhoog te zitten als je wilde plassen. Je kon gaan wanneer je wilde.

HET JULIANA-BERNHARDPLEIN

De kinderjaren brachten de Van de Mierdes door op het pleintje in d'n Boogerd. Makkelijk was het daar beslist niet. Niet alleen omdat vader socialist was, maar vooral omdat iedereen daar fascist was. Al lang vóór Arnold Meijer, meent Jo. De kinderen van het plein scholden hen uit voor 'vuile socialisten', en dat terwijl de kleintjes niet eens wisten wat een socialist was! Jo en Adriaan hadden daar geen kameraadjes. De andere kinderen mochten niet met ze spelen. Ooit speelde Jo als kleuter op een achterplaats. Het raam vloog open en een vrouw schreeuwde; "Hee, vuil socialistisch tuig, ga van m'n plaats af!"

De Van de Mierdes woonden naast Van Goethem. Jo: "Dat waren al fascistten vóór dat iemand van Meijer had gehoord. Zo dweepten ze ook met Hitler. De Van Goethems haatten mijn vader, want dat was een rooie die niks van ze moest weten."

Adriaan werkte later, na de oorlog, in de schoenfabriek van Willy van Goethem. Deze vroeg hem ooit zijn 'smoel' te houden. Hierop wierp Adriaan hem terug: "Voor jou nooit. Je hebt er zeker geen erg in dat jullie gloriëtijd voorbij is. Het jachtgewerentijdperk is afgelopen!"

In die tijd waren de vrienden van vader Jan vooral sigarenmakers. Vrienden vonden Jo en Adriaan vooral in de broers Bartje en Hannus "de vis" (van de Linden) en Fransje van Keulen. Een andere kennis was Karel de Bakker. Hij had socialistische sympathieën, hij stortte nogal eens geld in de kas van de partij. Zowel Jo als Adriaan zijn door hun vader nooit gebruikt voor karweitjes binnen de beweging, zoals geld ophalen.

Later verhuisden de gezinsleden naar de Hoogstraat, maar daar was het niet veel beter. Ook hebben ze nog in de Nicolaas van Eschstraat gewoond. Toen Jo ging voetballen bij Oisterwijk zat Adriaan nog op de kleuterschool bij de nonnen van de Catharinenberg. De nonnen plakten vaak Adri's mond dicht met pleisters. Adriaan meent dat hij toen al aardig zijn mondje kon roeren. Zoals gezegd voetbalde Jo bij Oisterwijk. Hij vond dat een fijne vereniging, vooral omdat er toen nog geen RK voor de naam stond. Veel mensen die zich bij de RK niet thuisvoelden vonden elkaar bij Oisterwijk. De oprichters hebben er alles aan gedaan om er het RK-etiket af te laten. Helaas, volgens Jo, heeft Wim van Roessel die RK er later aangeplakt. Fanatieke katholieken, zoals Huygers die het Kunstkring vaandel droeg, mochten in de begintijd niet voetballen bij Oisterwijk.

ZWART FRONT KOMT!

De jaren dertig waren moeilijk voor veel Oisterwijkers. De socialisten hadden net een eigen ruimte, De Schuur, geopend. Alles wat de propaganda betreft in die jaren verliep stiekum. Ook het 'kladderen'.

Volgens Jo werd er in die tijd veel gekladderd. Vooral vanuit de hoek van Zwart Front. Op de schuttingen tegenover de leerfabriek, waar toen bijna 1000 mensen werkten, stond gekalkt: "LET OP! ZWART FRONT KOMT!"

In Oisterwijk werd nogal eens gevochten tussen aanhangers van Zwart Front en socialisten. Volgens Jo hebben katholieken aanleg voor fascisme. Jo: "Een katholiek neigt politiek gezien voor bijna 90% naar het fascisme. Dat zag je bij Zwart Front, maar ook nu nog. Kijk eens naar Italië of naar Latijns-Amerika. Het zijn toch allemaal fascistten?"

Vader Van de Mierde kon in de crisistijd slechts zo'n twee dagen per week werken. Voor de rest was hij werkloos. In de Roode Brugstraat kon 'doppen' of 'stempelen': Daar stond een leeg huis waarvan de gemeente een stempellokaal had gemaakt. Aan het zijraam zat een ambtenaar te stempelen. Veel geld was er niet bij de Van de Mierdes. Jo en Adriaan vertellen dat katholieken van de nonnen wel kleren konden krijgen. Adriaan: "Voor ons was dat er niet bij."

Ontspanningslokaal voor werklozen.

OORLOG

In de oorlog kon je eigenlijk geen SDAP'er zijn. Als het opviel werd je opgepakt. Er was wel een ondergrondse SDAP. Die vergaderde gewoonlijk thuis bij Brugman in de bossen. Willem Brugman woonde in 't Honk aan de huidige Adervendreef. Hij was de voornaamste SDAP'er in de jaren dertig.

De vergaderingen bij Brugman waren gevaarlijk omdat hij ook ondergedoken Joden in huis had. Uiteindelijk konden de vergaderingen geen doorgang meer vinden. Men vergaderde toen gewoon als men elkaar ergens tegenkwam. Bij Brugman is ooit een inval gedaan door de politie. Toontje Zwerts was erbij en ook de agent 'Lange Piet' Berkers. De laatste was een zeer onbetrouwbare politieman. Brugman werd door hem weggevoerd. Daarna verwaterde het socialisme in Oisterwijk sterk.

Volgens Jo hebben de rooien zich in de oorlog goed gedragen. Daarom was de socialistenhaat na de oorlog niet meer zo hevig. Het kwam wel steeds terug bij het vrijen. Fijne ouders herinnerden zich de naam van Van de Mierde steeds wel weer. Volgens Adriaan was in de jaren vijftig kapelaan De Beer weer fanatiek als vanouds. Tegen het vriendinetje van Adri had De Beer gezegd: "Jij gaat met de duivel!". Op aandringen van de kapelaan haalde haar familie het meisje bij Adriaan weg en stuurde haar naar Limburg voor werk. Toen Adriaan kapelaan De Beer ooit nog tegenkwam zei hij: "Als gij ooit nog zoiets flikt trap ik oe in oe zak!" Ook Jo kon De Beer niet zien of luchten. Ooit reed hij hem bijna aan met de fiets. Jo riep: "Opzij of ik rij oe kaopt!". De Beer schoot met een rooie kop de stoep op. Jo: "Ja, hij kende me nog wel."

SOCIALISME NU

Zowel Jo als Adriaan volgen de wereld politiek nauwlettend. Beiden zijn nog op-en-top socialist. Jo meent dat Mao gelijk had: "De macht komt uit de loop

van het geweer". Deze realistische uitspraak stemt de Van de Mierde treurig. Beiden zijn pacifist en zien voor het socialisme niet veel hoop. Ze worstelen met het probleem hoe een pacifistisch socialisme te verwezenlijken zonder een geweer. Jo: "Kijk maar eens rond. Overal verliezen de socialisten en vallen socialistische regeringen. Pacifisten kunnen de macht nooit krijgen. Socialisten krijgen geen kans. Onder het socialisme gaan we steeds 5 jaar vooruit, maar onder de conservatieve reactie weer tien jaar achteruit. Tragisch, maar zo zal het altijd blijven." Bang zijn de gebroeders voor de fascistie die overal weer opduiken en aanhang verwerven, ook in Nederland. Pessimistisch is Jo ook over de Nederlandse socialisten. Voor Wim Kok die onlangs De Schuur bezocht heeft hij niet veel goeds over. Hij betreurt het dat Joop den Uyl wegvalt uit het vaderlandse socialisme: "Die man heeft veel voor de arme mensen gedaan." Jo heeft altijd SDAP en PvdA gestemd. Adriaan stemt sinds haar oprichting PSP. Optimistisch zijn ze beslist niet. Ze zien de wereld op de rand van een nieuwe oorlog. De komende crisis zal de vorige in hevigheid verslaan. De Oisterwijkse socialisten zullen daaraan niet veel veranderen: "Wat moeten we toch met deze Oisterwijkse socialisten aan die de kerk willen verlichten? Dat is toch zeker al te gek!"

KINDERBOERDERIJ DE CIRKEL

De RRT had een gesprek met Berrie, ook wel Bert Kardol, de oprichter en motor achter, op en in de kinderboerderij "de Cirkel". Vol vuur en geestdrift heeft hij zijn wel en wee rondom de kinderboerderij, een ambachtelijk centrum, geitkazen en en passant de Oisterwijkse ambtsdragers uit de doeken gedaan. Ook een avondspeurtocht compleet met chocomel en kampvuur mocht de RRT meemaken bij "de Cirkel".

Bert is als rasechte Oisterwijker geboren in het voormalige Gasthuis, voormalig, omdat hij het jaren geleden eigenhandig gesloopt heeft. In de Bouw was niet veel meer te doen, maar met gevoel voor handel en zaken doen viel er in het sloop- en opkoopgebeuren nog een boterham te verdienen (hergebruik van stenen, kozijnen, deuren enz.).

De kinderboerderij is gebouwd met gebruikt materiaal: "Er is amper een nieuwe spijker voor gekocht".

Alles wat hij in de Bouw zag maken, probeerde hij ook zelf en de resultaten mogen er zijn.

"Ik ben een autodidact, ik heb mezelf alles geleerd". Zelfs beeldhouwen, getuige de mooie schouw en stookplaats in de huiskamer, is hem niet vreemd.

Niet allen de bouwwereld had zijn belangstelling, hij heeft zich ook bezig willen houden met een geitenboerderij en een kaasmakerij. Hier en daar kwamen dit soort initiatieven van de grond en het leek Bert een leuke, leerzame en toeristische attractie voor Oisterwijk. Maar ondanks uitgewerkte plannen en een mogelijk geschikte boerderij kwam het er niet van. "Ik kreeg er geen stok tussen de benen", aldus Bert; een ander was hem reeds voor of viel meer in de smaak bij de gemeente. Dat laatste bleek ook bij een volgend idee van hem. Met een aantal vrienden en bekenden had Bert een plan gemaakt voor een oud ambachtencentrum, waar een aantal jongeren een traditioneel beroep konden leren, zowel als vak als voor hobbydoeleinden. Er zou ook een winkeltje

aan verbonden worden, waar men smeedwerk, houtwerk maar ook ambachtelijk brood zou kunnen kopen.

Een wild, maar leuk idee waar in combinatie met een museum voor ambachtelijk werk best een markt voor zou zijn. Maar na contact met de heer Ophey: "Dat is niks voor hier", was dit van de baan. Ook de aanvankelijke bereidheid van Rob Metz van de fractie Oostrom voor een dergelijk ambachtelijk centrum bloedde hierna wat dood.

Maar Bert liet er het hoofd niet bij hangen. Al was hij dan baanloos, werkloos was hij zeker niet. Hij handelde wat in sloophout, stenen enz. en investeerde daarmee in schapen en een weiland: zijn idee voor een kinderboerderij mogelijk in het achterhoofd. Bij de gratie van God (Wolfs en Baljaauw) mocht hij langs de Stroom wat hooien om het toenemend aantal dieren te voeren. "Mee 'n tigste hans tractorretje en unne plaote woagen" tufte hij zo door naar het dorp. De hele handel stond dan zo wel eens voor de deur, tot "kennelijke hinder" van de Oisterwijkse bestuurderen. Een langsgestuurde fotograaf werd dan ook als volgt van replek gediend: "Ge bent hier buite verkeer! Ge mot die rotte kiet binnen late zien aan die van St. Joseph".

Een paar dagen later in een gesprek met de heer Ophey werd Bert daarop aangesproken. "Iedereen moet zijn spullen opruimen" aldus de burgervader. Waarop Bert hem van replek diende met: "Ja, dat ruim ik op als jullie dan ook de containers van Van Rijswijk weg laten halen, maar die is toch familie van Wolfs?" Boos reageerde de heer Ophey: "D'r uit, als we zo gaan beginnen".

Maar het bleef verder rustig, en met vaste regelmaat verschenen er nieuwe bouwwerkjes en -werken op het weiland en groeide de vee-stapel. Er kwamen ook steeds meer kinderen een kijkje nemen, en de kinderboerderij was een feit. Trots vertelt Bert hoe hij het tweede bouwwerk, een groot schapenhok, gecamoufleerd als een stapel hooibalen en in panelen thuis opgebouwd, in een uurtje op het weiland in elkaar zette. De heer Wolfs was nogal geschrokken van alle bouwsels, toen hij eens langskwam. Bert zei hem toen echter: "Ge mot niet langskommen, maar ankommen". "Dat kan ik niet op iets illegaals" was het antwoord.

femke
kinder boerderij de cirkel
zusu de miedag Koornet oustu de
23/12/2011
nao kap de soep van de soenzo
sine get miedag de kiere die
want nu wure er wite moe
van de das vind de ponys gomme
ik zultesk Mir ik Fij er we! op
waaren zedie nize rize

De Kinderboerderij heeft allerlei dieren zoals: kippen, varkens, konijnen, paarden, schapen, geiten en nog veel meer dieren.

U bent van harte welkom.

Bianca

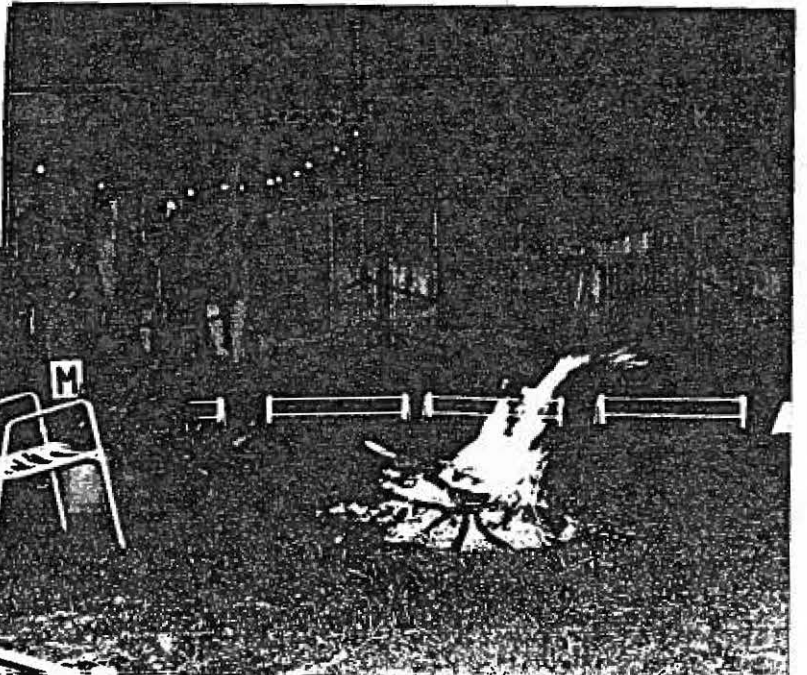
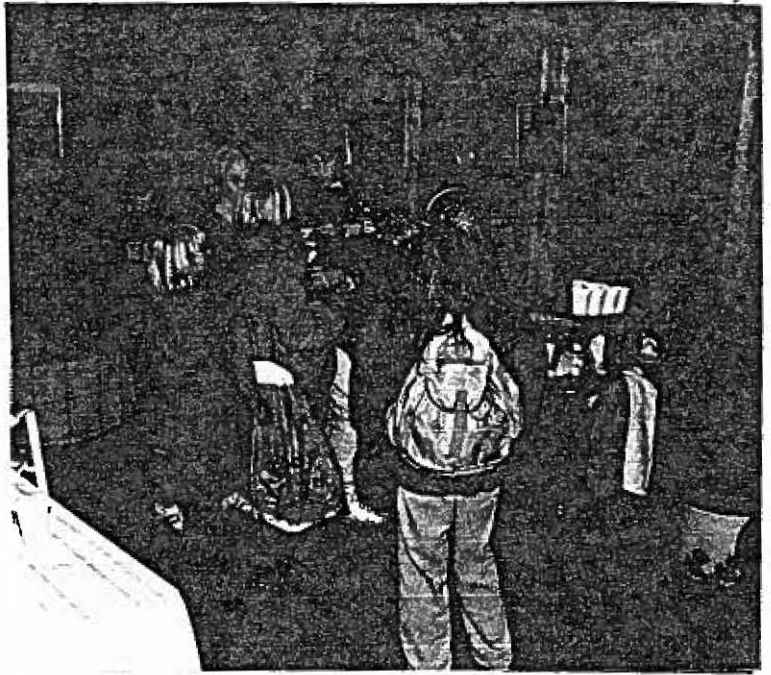
Illegaal of niet, de kinderboerderij draait perfect, de kinderen stoppen er een enorme hoeveelheid energie in. "Ze werken hier harder dan thuis", aldus Berrie.

De Cirkel wordt ook enorm gewaardeerd door de kinderen; zo kreeg Bert een door de kinderen zelf opgeknapte en geverfde sjees om achter één van de pony's te spannen. Zo wordt er elke zaterdag een stroomtocht gemaakt langs de bakkers in het dorp voor oud brood voor de dieren. Ook een supermarkt voorziet de Cirkel vaak van groente en aardappels op zaterdag.

De kinderboerderij voorziet in een behoefte. Zo'n 500 mensen en kinderen kwamen op Wereld-dierendag, 4 oktober genieten van de sfeer en de dieren op de Cirkel. Een naam die overigens enigszins verband houdt met de kringloop van het leven, met alternatieve geneeswijze van dieren, maar ook een naam die makkelijk te onthouden is voor kinderen.

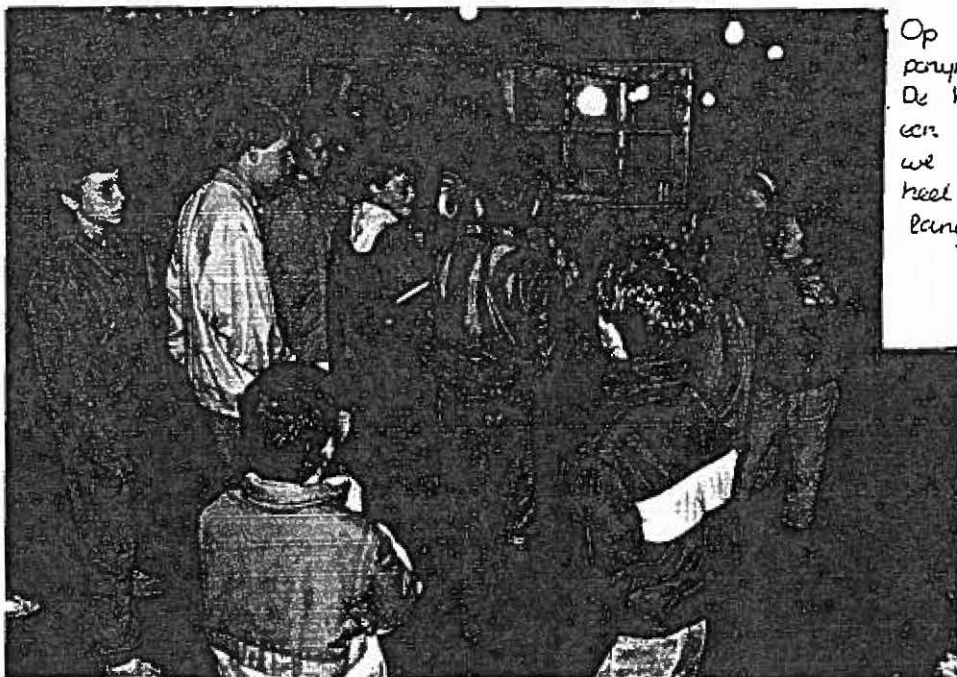
De RRT hoopt dat dit initiatief, dat nu eens uit een andere hoek komt als de "gemeenteparels" niet voor de zwijnen geworpen wordt, en dat de Cirkel rond mag blijven.

Kinderboerderij "de Cirkel" ligt naast de dependance van de Kajuit (hoek Lavendel - Zoom) en is open: woensdag en zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur, overige dagen van 15.30 tot 17.00 uur, zondag gesloten. Alles mag er, behalve "vloeken en stoeien".

De Cirkel.

is het altijd leuk.
deem. zoals paardrijde
van berry
over een pony (soms k
is en krijgt wel iets
impulsief enz.
vrij, 4 pony's. 5 koni
n. 3 varkens. 3 schape

Op kinderboerderij de Cirkel leren de ponyrijden en de beesten verzorgen. De kinderboerderij organiseert iedere sch een leuke activiteit. In de herfstvakke we een leuke spoortocht georganiseerd heel gezellig was. We hopen dat Berrie lang daar kan blijven gaan.

Groeten van Roos

De kinderboerderij (De Cirkel) had al v Berrie Kardoleen heel leuke spoortocht gemaakt. Het feestcomité had het meeste gedaan. Op de kinderboerderij

STOP HET EIGEN RISICO

De regering is bezig de gezondheidszorg in Nederland te veranderen. Zij wil hierbij uitgaan van de plannen van de commissie Dekker. Toen het nieuwe regeerakkoord werd opgesteld was Stop Eigen Risico één van de weinigen die alarm sloeg over de dreiging van forse eigen bijdragen. Nu zijn er meer dan dertig plaatselijke comité's en is Stop druk doende om tal van maatschappelijke organisaties rond de tafel te brengen.

ZIEKENFONDS OP DE HELLING

Een belangrijke verandering in de gezondheidszorg wordt, dat er een basisverzekering voor iedereen wordt ingevoerd. Dit klinkt mooi, maar pas op. Deze basisverzekering omvat 85% van de medische zorg. Buiten dit pakket vallen: geneesmiddelen, fysiotherapie, tandartshulp voor volwassenen, anti-conceptie (de pil, sterilisatie) en abortus. Daarnaast wil Dekker dat er verhoogde eigen bijdragen komen voor kraamzorg en voor consultatie voor kleuters vanaf één jaar. Voor deze zaken moet men zich apart bijverzekeren. Dit betekent: hoge premies voor degenen die vaak gebruik moeten maken van de gezondheidszorg. Het risico is dat mensen zich gaan onderverzekeren. Als dan echt medische hulp nodig is, kan de angst voor financiële gevolgen mensen doen besluiten om geen beroep op deze hulp te doen.

FINANCIELE GEVOLGEN

In onderstaande tabel is te zien dat veel mensen in inkomen erop achteruit zullen gaan.

Inkomen			
AOW (minimum	gehuwd	f 150,-	p.m.
ook Bijstand)	alleenst.	f 80,-	
AOW + klein pensioen (f 500,-)	gehuwd	f 120,-	
Modaal loon	alleenst.	f 50,-	
	geh. + 2 k.	f 170,-	
	geh. + 1 k.	f 140,-	
	gehuwd	f 110,-	
	alleenst.	f 45,-	

Er gaan ook nog eens eigen bijdragen gevraagd worden voor voorzieningen die in het basispakket vallen. Deze eigen bijdragen zijn te vergelijken met de medicijnenknaak. De nieuwe eigen bijdragen worden:

- elk bezoek aan een specialist f 25,-
- elke zitting bij een psycho-therapeut f 10,- (was f 5,-)
- wijkkraamzorg f 50,- per dag (was f 39,-)
- maximum bijdrage verpleegtehuis f 2.000,- (was f 1.350,-)

Meer informatie bij:
werkgroep "Stop het eigen risico"
van Diemenstraat 100
2518 VE Den Haag
tel. 070 - 450047

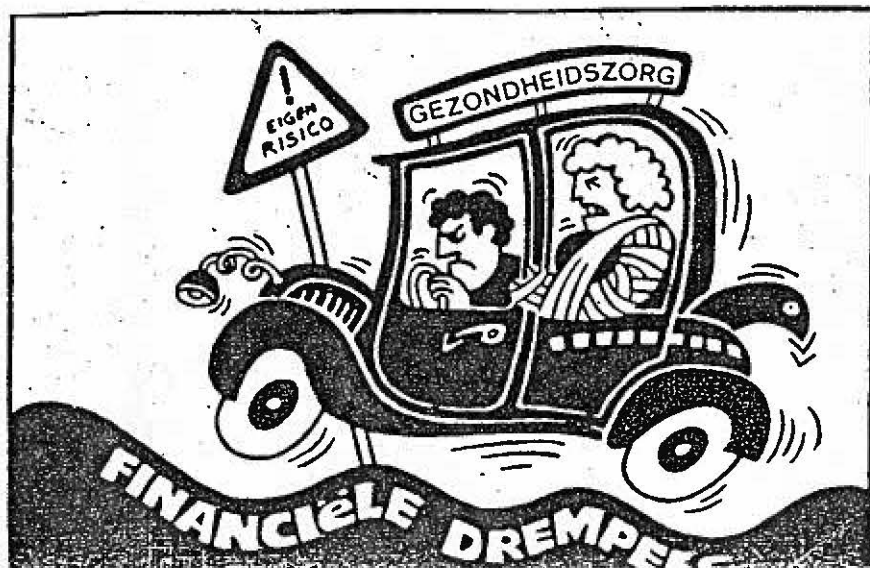
en bij FNV- Noord-Brabant
tel. 013 - 350315

Vele groepen worden getroffen. Ouderen, langdurig zieken en WAO-ers krijgen vooral te doen met de vele eigen bijdragen. Voor gezinnen met kleine kinderen dreigen niet onaanzienlijke inkomensverminderingen. Als deze plannen doorgaan, dan staat een groot goed op het spel in de nederlandse samenleving. Namelijk de solidariteit tussen de sterken en de zwakken. We moeten de gezondheidszorg samen blijven dragen. Daarom is de leus van de werkgroep "Stop het eigen risico": VOOR EEN VOLKSVERZEKERING, MET BEHOUD VAN TENMINSTE HET HUIDIGE ZIEKENFONDS- EN AWBZ-PAKKET, MET EEN PREMIE NAAR DRAAGKRACHT EN DUS ZONDER EIGEN RISICO'S EN ZONDER NOMINALE PREMIES.

PROTEST

In de week van 2 tot en met 6 november werden overal in het land protesten georganiseerd rond de volksgezondheid. Inzet is de toekomst van de ziektekostenverzekering. Aan de ene kant ruziet het kabinet over de vraag of er al of niet een basisverzekering moet komen. Aan de andere kant willen FNV en het comité Stop het eigen risico een volksverzekering voor iedereen. De FNV heeft een plan voor beheersing van de kosten dat kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg niet aantast. In dat plan moeten de verzekeraars in een bepaald gebied samenwerken. Daardoor kunnen zij veel beter bepalen welke voorzieningen in dat gebied nodig zijn. Ze komen sterker te staan in de onderhandelingen met artsen en instellingen. Veel bureaucratie verdwijnt, doordat iedereen gelijk verzekerd is en doordat dokters, ziekenhuizen, e.d. nog maar met één verzekeringsinstantie te maken hebben.

In diezelfde week heeft het kabinet een vaag uitstelbesluit over de basisverzekering genomen. Het kabinet kiest in principe voor invoering van een basisverzekering tegen ziektekosten voor iedereen in 1990. Het pakket voor die basisverzekering bevat 85% van het huidige ziekenfondspakket. De resterende 15% moet komen uit aanvullende commerciële verzekeringen die iedereen individueel moet sluiten. Daarmee sluit het kabinet aan bij de voorstellen van de commissie-Dekker. De inhoud van zowel het basispakket als de aanvullende verzekering is voorlopig nog niet vastgesteld. Daarover moeten in een later stadium, voorjaar 1988, knopen worden doorgehakt. Bovendien is het kabinet nog niet uit de vraag hoe de inkomenseffecten als gevolg van de basisverzekering moeten worden verwerkt.

BOEK OVER DE HUIFKAR NADERT VOLTOOIING

De Werkgroep Integrale Geschiedschrijving Oisterwijk (WIGO) is momenteel bezig de laatste hand te leggen aan haar boek over De Huifkar. Het zal een geschiedenis worden over een sigarenfabriek en haar personeel. Volgens de auteurs, Ad van den Oord, Siebe Thissen en Jacqueline de Vries, zal het WIGO-boek zo'n 200 pagina's dik worden, waarvan er zo'n 50 gevuld zullen worden met foto's. De prijs heeft WIGO bijzonder laag weten te houden (f14,90 bij voorintekening, f17,50 na verschijning in januari). Op die manier hopen zijn zoveel mogelijk mensen in staat te stellen het boek aan te schaffen.

Er is veel werk en tijd in het boek gaan zitten. WIGO startte begin dit jaar met het "Huifkar-project" en deed vervolgens de ene ontdekking na de andere. "We dachten aanvankelijk dat er uit de sigarenmakersperiode niemand meer in leven zou zijn", aldus WIGO, "maar na een vluchtig onderzoek konden we een lijst met zo'n kleine 100 namen opstellen van mensen waarvan hun ouders of zijzelf op de fabriek of villa hadden gewerkt." Het via mondelinge gesprekken optekenen van de geschiedenis ('oral history') is daarom een belangrijke bron in het WIGO onderzoek geworden. Uiteindelijk hebben er met zo'n 80 mensen gesprekken plaatsgehad, van de sigarenmakers Jan van Doleweerd en Ties Koster tot de enkele weken geleden overleden weduwe van directeur Hamers.

Maar interviews zijn niet de enige informatiebron die WIGO heeft aangeboord. Vele malen zijn de drie onderzoekers afgereisd naar archieven zoals het Interna-

tionaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam, het Katholiek Documentatie Centrum in Nijmegen en de Abdij van Berne in Heeswijk-Dinther. Ook meer nabij gelegen archieven zoals die van de gemeentes Eindhoven, Tilburg en Oisterwijk boden informatie over de Oisterwijkse sigarenindustrie. Naast gesprekken en archieven is bestudering van wetenschappelijke literatuur de derde component van het gebruikte bronnenmateriaal. "Er is zoveel materiaal aanwezig dat we gewoonweg keuzes moesten maken. We zouden jaren kunnen vullen enkel met het verzamelen van informatie", aldus de WIGO-leden. Onlangs werd WIGO nog getipt dat er dossiers over De Huifkar aanwezig moesten zijn op het Ministerie van Justitie. Dat bleek te kloppen. "Zo iets neem je natuurlijk nog mee, maar anderzijds zijn we op een gegeven moment de gesprekken gaan beperken. Na zo'n 100 gesprekken met mensen uit verschillende hoeken vinden we dat er een representatief beeld is bereikt."

Het Huifkar boek zal informatie bevatten over de ontwikkeling van de Oisterwijkse industrie, over de fabriek en over de fabricage van sigaren. Daarnaast is er volop aandacht voor de familie Hamers, en zeer uitgebreid zal worden ingegaan op het leven en werk van de fabrieksarbeiders.

Het boek "De Huifkar, een geschiedenis van de fabriek en haar personeel" is telefonisch te reserveren bij de schrijvers: Siebe Thissen (tel:83847), Jacqueline de Vries en Ad van den Oord (tel:88564).

Kamelen

Het is mooi dat in een tijd van zoveel identiteitscrisis, depri en armoede een ideeën de Partij van de Arbeid uiteindelijk met een nieuwe wereldschouwing is gekomen. Een alomattende visie op hoe het, pak 'm beet de komende honderd jaar moet en hoe daarover een maand of wat en is partner in de regering aan begonnen kan worden.

Natuurlijk, er wordt om gehoord en gepeschimpd en er wordt niet onmiddellijk begrepen hoe buitengewoon briljant het is om de ideologieën in CDA en VVD voor een dikke onderdrukt te incorporeren in een plan waarvoor de arbeidersbegeving, wanneer zij eenmaal inzicht in hoeveel wijsheid het getuigt, nog in menige optocht warm zal lopen.

Zelf had dat eigenlijk onmiddellijk voor en Marianne Sints toelichting in de respectieve actualiteitsprogramma's („De PvdA heeft weer

COLUMN

Bart Luirink

het initiatief in de discussie") bevestigd mij sindsdien in het reeds verkregen gelijk.

Mijn twijfel gold een ander aspect van de zaak, namelijk de titel van het indrukwekkende rapport, waarvan ik in een onbedachtzaam moment veronderstelde dat hij ontstaan was in een sfeer van voltooide triomf en een behoorlijk stuk in de kraag. Wuiwende kamelen.

Het oogt ongebruikelijk. Het breekt met de traditie van een keerpunt of een Weerwerk of gewoon Het Plan van de Arbeid.

Het lijkt zo op het eerste gezicht gezocht, ja zelfs onbetekend. Dus heb ik mij de hersens gepijnigd over de diepere achtergronden van deze titel in de veronderstelling dat van het bestaan ervan sprake zou zijn.

Welnu, ik moet toegeven dat de opstellers voor hun coherente toekomstvisie eigenlijk geen betere titel hadden kunnen verzinnen. Wuiwende Kamelen, het zegt alles en het typeert het dilemma waarmee onze sociaal-democratie kampt en waarop het rapport eigenlijk een veelomvattend antwoord biedt.

Het ingeklemd zitten tussen die CDA-bult en die VVD-bochel — dat symboliseert het en het verklaart waarom het rapport niet domweg Wuiwende Dromedarissen is genoemd.

Dat eindeloos onderweg zijn in een verdroogde woestijn, de fata morgana van regeringsdeelnamen achterna. Natuurlijk, de „Kamelen" vertegenwoordigen een zekere troosteloosheid maar juist de toevoeging „wuiwende" bevestigd dat de Partij van de Arbeid, althans de opstellers van het rapport, een definitieve breuk wensen met de spreekwoordelijke saaiheid van links. Nee, er wordt gewoonden, het is haast een uitnodiging om

je bij de karavaan te voegen. Het roept doe wie en pak me beet! Heel mooi, die Wuiwende Kamelen. Het zal tijd kosten en ik zie het de massa nog niet onmiddellijk per spandoek eisen, laat staan met een We hebben een W. We hebben een U. We hebben een I. We hebben een V, enzovoorts, scanderen. Maar we gaan het beleven, geloof me. Nu nog honen de columnisten met hun eeuwige scepticisme en zijn de woordgrappen troef. „Schuivende Panelen", las ik reeds ergens in een mislukte poging tot leukigheid. Maar het is tijdelijk. Wuiwende Kamelen, er is geen woord Drents bij. Ik verheug me op dat bezoekje straks, tijdens de vakantie, aan zo'n pittoresk optrekje ergens in Spanje waar onder het nuttigen van een vino de kameraden me vragen: „Hoe doen de Nederlandse sociaal-democraten het tegenwoordig?" En ik antwoord, voor me uit drommend: „Als Wuiwende Kamelen!" Maar dan in het Spaans natuurlijk. Bart Luirink

DE WAARHEID

Tot 1 mei 1988
voor maar tien
piek per maand!

NAAM _____

ADRES _____

POSTCODE _____

WOONPLAATS _____

Ik abonneer mij en betaal in de periode tot 1 mei 1988:

f 10,- per maand-licentie

f 30,- per kwartaal-licentie

Zonder legendebericht krijg ik daarna gewoon abonnee.

(f 20,50 per maand / f 62,70 per kwartaal)

Ik wil De Waarheid drie weken gratis en zonder verplichting proberen.

Deze boni opmaken naar De Waarheid

arm nr. 2518, 1000 PA Amsterdam.

Postzegel niet nodig. O.K.

Bel 020-262565

In januari 1988 gaat in Tilburg de cursus Wereldwijd, georganiseerd door Vuurdoop centrum voor actie en bezinning, van start. De bedoeling van deze twee-jarige cursus is om geïnteresseerde mensen te helpen wat meer zicht en greep te laten krijgen op de Derde Wereld en hoe onze samenleving daarbij betrokken is.

In de cursus staat samenwerking centraal en zullen de volgende 4 thema's aan bod komen:

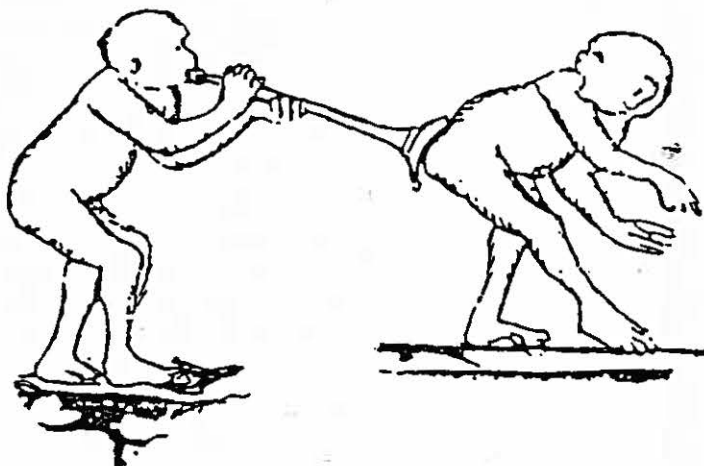
1. feiten en gebeurtenissen
2. achtergronden en oorzaken
3. onze betrokkenheid
4. mogelijkheden

De bijeenkomsten duren 2 uur en worden om de 14 dagen gehouden in de Vuurdoop, Bisschop Zwijsenstraat 17, Tilburg.

Op donderdag 10 december om 20.00 uur is daar een eerste informatieve bijeenkomst. Dan worden afspraken gemaakt over de dag en het tijdstip waarop de cursus gehouden gaat worden.

De cursus kost f 75,-- per jaar. Wanneer de hoogte van het kursusgeld een belemmering is, dan valt daarover te praten.

Voor meer informatie kunt u bellen naar de Vuurdoop, tel. 013 -421982, vragen naar: Frank Kazenbroot of Wim van Geffen.

IK NEEM EEN STEUN ABONNEMENT OP DE ROOIE ROEPTOETER. VOOR EEN GEHELE JAARGANG VAN 6 N° BETAAL IK EEN MINIMUM BEDRAG VAN f 5,-. OP GIRON° 526 4985

NAAM: _____

ADRES: _____

POSTCODE _____

HANDTEKENING

REDAKTIE COLLECTIEF "DE ROOIE ROEP TOETER"
POSTBUS 340 5060 AH OISTERWIJK

_____